

JAARVERSLAG

Inhoud:

- Voorwoord voorzitter
- Christine Bosch – Boekhandel De Balustrade, Rotterdam
- De markt in 2008
- Aartje Koster, store manager – Selexyz Scheltema Almere
- Ontwikkelingen
 - Bespreking Actiepunten 2008
- Huub van de Pol – Luisterrijk, Haarlem
 - Evaluatie NBb-groepen/-commissies
 - Boek & Bedrijf
 - Boekenbon BV
- Paul Dencker – Boekhandel Dencker, Nijmegen
- Gebeurtenissen
 - Evaluatie Vaste Boekenprijs
 - Gratis schoolboeken
 - Winkelcriminaliteit
 - Brede beschikbaarheid
 - Innovatieprijs
 - EBF/IBF-congres
 - Bibliotheken voor ontwikkelingslanden
 - Gouden Giraffe
 - Benoeming hoogleraar leerstoel Boekhandel UvA
 - Boekconsolidatie en retouren UK
- Boeije Jansen – Boekhandel Lovink, Lochem
- De mensen
 - Ledenbestand per 31 dec. 2008
 - Overleden
- Carole de Mooij – Arnhemse en Nijmeegse kinderboekwinkel
 - Samenstelling besturen/commissies/werkgroepen
 - Medewerkers
- Wim Krings, Boekverkoper van het jaar 2007 – Boekhandel Krings, Sittard
- Colofon

Voorwoord voorzitter

Dit voorwoord schrijf ik op vrijdag 20 maart, de tweede vrijdag van de Boekenweek 2009. Buiten een heerlijk zonnetje, in Den Haag wordt al weken vergaderd over de recessie, en je kunt geen krant openslaan, televisie of radio aandoen, computer aanzetten, of de recessie komt je tegemoet. Eén grote reclamespot om zuinig aan te doen, en vooral je vinger op de knip te houden.

Met een stijging met 2,3% ontwikkelde de markt van algemene boeken zich in 2008 gunstig. De leden van de Koninklijke Boekverkopersbond deden het nog beter. Zij realiseerden een omzetsijging van 4,3% ten opzichte van het geweldige jaar 2007. Deze stijging van 4,3% is inclusief de omzetsijgingen die onze leden internet-boekverkopers realiseerden, en we weten allemaal dat de verkopen via internet sneller stijgen dan de verkoop in de fysieke boekhandels. Het is opmerkelijk dat het fictie genre is gestegen in omzet ondanks het feit dat 2008 relatief weinig grote bestsellers heeft gekend. Een teken dat meer in de breedte is verkocht. Dit heeft wellicht ook te maken met een bredere beschikbaarheid van boeken in de boekhandels, zoals Boek en Bedrijf in 2008 als onderzoeksresultaat liet zien.

Introductie van de gratis schoolboeken, en de daaruit volgende openbare aanbestedingen hebben veel gevegd van onze leden van NBb-Educatief. Zorgvuldige invoering, en uitvoering van 'de wet gratis schoolboeken' is voor onze leden van het grootste belang. De markt voor het educatieve boek kenmerkt zich intussen door verdere concentratie.

Net als in 2007 stond in 2008 voor de Koninklijke Boekverkopersbond het rendement van de boekhandel centraal. En voor 2009 zal dat niet anders zijn. Het lage rendement van de boekhandel blijft hét punt van zorg, vooral nu de omzetten in 2009 onder druk lijken te komen.

De Koninklijke Boekverkopersbond staat voor een sterke boekhandel in een sterke branche. Daarvoor is samenwerking nodig met andere partijen uit de keten, waaronder in ieder geval uitgevers en bibliotheken. Als het gaat om distributie en propaganda, hebben we het goed geregeld, maar op allerlei andere gebieden zou 'de keten van het boek' veel sterker kunnen staan. Het meest treffende voorbeeld daarvan is het NTB, het Nederlandstalig Titelbestand. Mijn optimisme hierover eind 2007 is niet bewaarheid geworden. In 2008 zijn talrijke vergaderingen gehouden over deze door ons gewenste nieuwe collectieve pijler. Wel verwacht ik dat het Centraal Boekhuis in 2009 met een nieuwe Dienst Titelinformatie zal komen. Deze dienst kan een goede aanzet tot een NTB worden.

Digitalisering is een ander onderwerp waar de Koninklijke Boekverkopersbond veel aandacht aan heeft besteed. Er is een werkgroep van start gegaan vanuit onze eigen organisatie, en we zijn nauw verbonden met initiatieven vanuit de KVB. Het is de stellige overtuiging van ons dat de digitalisering van het boek veel kansen biedt, maar uitsluitend winnaars op kan leveren als we dit branchebreed aanpakken.

Middelburg, maart 2009
Dick Anbeek

Christine Bosch
Boekhandel De Balustrade, Rotterdam

De Balustrade is sinds 13 mei 2008 een zelfstandige algemene boekhandel in Rotterdam-West. Met als achterliggende gedachte: literair maar niet elitair, met persoonlijke service, zijn we de afgelopen 7 maanden bezig geweest een vaste klantenkring op te bouwen, en die groeit nog steeds. Elke dag komen er wel weer nieuwe klanten bij. Het is echter een langzaam proces, mond-tot-mond-reclame werkt goed maar niet heel snel, en mensen moeten wennen aan het idee van een goede boekhandel in de buurt.

Al is de bestsellercultuur ook de kleine boekhandel binnengedrongen, we krijgen gelukkig nog genoeg eigenwijze mensen over de vloer. Zowel onze inrichting als ons assortiment zijn apart en eigenzinnig, en daar krijgen we veel positieve reacties op. Als boekhandel gevestigd in een Vogelaar-wijk in ontwikkeling hebben we misschien niet de gemakkelijkste locatie gekozen. Maar wat is het ontzettend leuk en uitdagend om te doen!

De markt in 2008

Met de overwegend positieve marktontwikkelingen in 2007 vers in het geheugen waren de verwachtingen voor 2008 hooggespannen. Kon de boekhandel de omzetsijgingen die in 2007 gerealiseerd waren vasthouden? En dat met een jaar zonder grote bestsellers als Harry Potter en de Bosatlas in het vooruitzicht.

Sinds begin 2007 worden de daadwerkelijk via kassa en internet verkochte (algemene) boeken in kaart gebracht door onderzoeksbureau GfK in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (SMB). GfK volgt wekelijks de absolute verkopen in drie kanalen: boekhandel, muziekwinkels en overig (supermarkt, benzinestations, warenhuizen, drogisterij).

Figuur 1 Deelnemers boekpanel GfK

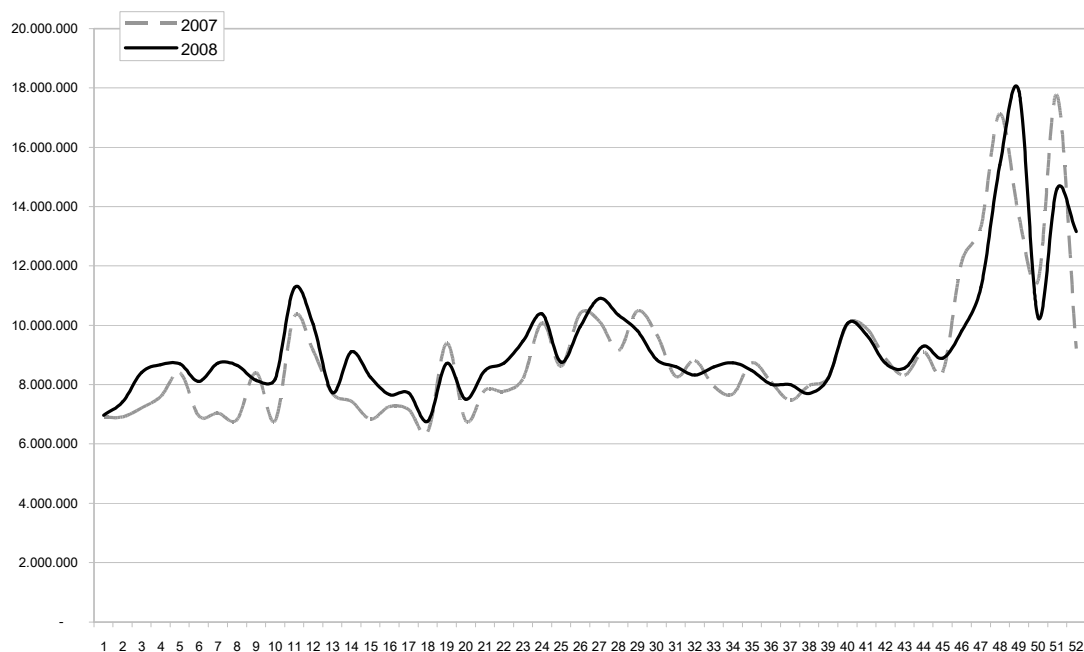
Voor 2008 is berekend dat de deelnemende detailhandel binnen dit onderzoek ongeveer 75% marktdekking heeft.

In dit jaarverslag wil de Koninklijke Boekverkopersbond, naast bovenstaande markttotalen, vooral rapporteren over de ontwikkeling bij leden van de Koninklijke Boekverkopersbond in de diverse boeksoorten en andere producten.

De Algemene Markt

Over 2008 rapporteerde de Stichting Marktonderzoek Boekenvak (SMB) op basis van het GfK boekpanel een geëxtrapoleerde totale omzet algemene boeken via kassaverkoop en internet van **645 miljoen euro** binnen de drie gevolgde kanalen. Dat komt neer op een **stijging van 2,3%** ten opzichte van het voorgaande jaar. De boekhandel, lid Koninklijke Boekverkopersbond, behaalde met 80% het leeuwendeel van deze omzet. Vanwege de gevolgde methode is deze omzet inclusief BTW vermeld.

De omzet algemene boeken heeft zich in 2008 als volgt ontwikkeld:

Figuur 2 Omzetontwikkeling van het A-boek in de totale markt in 2008 en 2007
Bron: GfK boekpanel | niet-geëxtrapoleerde omzet

In Figuur 2 is de omzetontwikkeling van het A-boek in de totale markt in 2007 en 2008 weergegeven. In vergelijking tot 2007 heeft de omzet zich met name in de eerste weken van het jaar positief ontwikkeld.

In 2008 zijn **51 miljoen A-boeken** verkocht. Dat is een **stijging van 4%** ten opzichte van 2007. Dat betekent dat consumenten gemiddeld genomen goedkopere boeken zijn gaan kopen. De populariteit van onder meer de midprize edities wordt hiermee onderschreven, maar ook het ontbreken van relatief dure titels zoals De Bosatlas en de Biblica zijn verklaringen voor de lagere prijs per boek.

Brede beschikbaarheid

Binnen de boekhandel wordt 35% van de omzet gehaald met 500 titels, 65% van de omzet wordt gehaald uit het brede assortiment van al die andere duizenden titels die de voorraadhoudende boekhandel voert. Bij Centraal Boekhuis liggen circa 80.000 leverbare titels in het Centraal Depot, de basis van de brede beschikbaarheid. De boekhandel biedt de klanten een zeer gevarieerd assortiment.

					Mutatie 2008 t.o.v. 2007	1 ^e druk	Hogere druk / onbekend
Boeksoort	2005	2006	2007	2008		2008	2008
Algemeen (A)	11.586	12.488	13.019	14.435	11%	12.259	2.176
Educatieve boeken (S)	2.162	2.274	2.232	2.333	5%	1.747	586
Wetenschappelijk (W)	2.331	2.096	2.010	2.111	5%	1.834	277
Overig	1.420	2.541	1.651	1.874	14%	1.599	275

Totaal	17.499	19.399	18.912	20.753	10%	17.439	3.314
---------------	--------	--------	--------	--------	-----	--------	-------

Tabel 1 Beschikbare nieuwe titels bij het Centraal Boekhuis in 2008
Bron: Centraal Boekhuis

De boekhandel, lid van de Koninklijke Boekverkopersbond

In vergelijking tot de omzetontwikkeling van de totale markt laten de leden van Koninklijke Boekverkopersbond een betere ontwikkeling zien dan de totale markt. De totale omzet boeken van de leden die deelnamen aan het boekpanel van GfK steeg in 2008 met 4,4% en de omzet A-boeken met 4,3%.

Boeksoort/genre	2007	2008	verschil	mutatie
Totale omzet (incl. non-books)	495,9	517,9	22,0	+4,4%
Omzet algemene boeken	403,2	420,7	17,5	+4,3%
Omzet wetenschappelijke boeken	38,4	43,4	5,0	+12,9%
Omzet educatieve boeken	54,2	53,8	-0,46	-0,9%
Omzet kinderboeken	53,2	52,3	-0,89	-1,7%
Omzet fictie	161,7	173,9	12,1	+7,5%
Omzet non-fictie	177,2	181,6	4,3	+2,5%

Tabel 2 Omzetverdeling boeken lid Koninklijke Boekverkopersbond
Bron: GfK boekpanel

De omzetgroei van het algemene boek is met name te danken aan groei van de genres fictie en non fictie. Het is opmerkelijk dat het fictie genre is gestegen in omzet ondanks dat het jaar relatief weinig grote bestsellers heeft gekend. Het ontbreken van bestsellers in 2008 blijkt uit de top 10 van verkochte aantallen in 2008, met in de top 10 één titel uit 2005 (*De Vliegeraar* van Khaled Hosseini), drie titels uit 2007 en zes titels uit 2008.

In 2007 is de omzet kinderboeken nog positief beïnvloed door de uitgave van de laatste Harry Potter. In 2008 ontbrak een dergelijk bestseller. Desondanks is de boekhandel erin geslaagd de omzet kinderboeken nagenoeg constant te houden.

Belangrijkste titel in 2008 na de eerder genoemde *De Vliegeraar* was *Duizend Schitterende Zonnen* van de hand van dezelfde auteur, Khaled Hosseini. Andere belangrijke titels voor de boekhandel waren *Het Lot van de familie Meijer* (Charles Lewinsky, uitgeverij A.W. Bruna), *De Boodschapper/De Koran* (Kader Abdolah, uitgeverij De Geus) en *Blauw water* (Simone van der Vlugt, uitgeverij Ambo/Anthos).

De educatieve markt

De omzet van de boekhandel in educatieve boeken is in 2008 ten opzichte van 2007 licht gegroeid. In 2008 is er een wet in werking getreden die scholen in het voortgezet onderwijs opdraagt schoolboeken gratis aan leerlingen ter beschikking te stellen. Het schooljaar 2008 - 2009 is volgens de wet nog een overgangsjaar met een eigen regeling. Dit geldt niet meer voor het schooljaar 2009 -2010. Vanaf dat schooljaar dienen scholen de boeken volgens de procedure van openbare aanbesteding aan te kopen.

Doordat 2008 een overgangsjaar is, waren er niet erg veel ontwikkelingen. De verwachting is dat 2009 wel veel ontwikkelingen in de educatieve markt met zich mee zal brengen. Niet alleen wat betreft de kosten van een schoolboekenpakket, maar ook in de spelers van de markt en de wijze waarop zij met elkaar omgaan. Ingewikkelde procedures zoals openbare aanbesteding, maakt professionalisering noodzakelijk. Dit brengt voor alle betrokken partijen hoge kosten met zich mee voor het inhuren of verkrijgen van de noodzakelijke deskundigheid. Als gevolg hiervan wisselen de voor de distributeurs gebruikelijke gesprekspartners bij de scholen in anderen, of besluiten distributeurs te stoppen met de distributie van schoolboeken. Deze ontwikkelingen zijn in 2008 ingezet maar zullen pas in 2009 hun volle omvang krijgen.

Tijdschriften

Onderstaande tabellen schetsen voor de twee grootste distributeurs van tijdschriften de omzetontwikkeling per kanaal. Duidelijk is dat meer tijdschriften via de supermarkten verkocht worden en minder via de andere kanalen. Ook de boekhandel kent een omzetsdaling in tijdschriften. Een belangrijke verklaring hiervoor is dat, omdat het rendement op tijdschriften laag ligt, veel boekhandels ervoor kiezen tijdschriften uit het assortiment te schrappen.

Distributiekanaal	2006	2007	2008	Mutatie 2008-2007
Tabak en gemakswinkels	10,2%	9,7%	9,6%	-1,5%
Supermarkten	52%	52,7%	54,5%	3,4%
Kantoor- & Boekhandel	30,2%	30,3%	29,5%	-2,6%
Overig	6,9%	7,1%	6,4%	-9,9%

Tabel 3 Omzetverdeling boeken lid Koninklijke Boekverkoopersbond

Bron: Aldipress

Distributiekanaal	2006	2007	2008	Mutatie 2008-2007
Tabak en gemakswinkels	12,3%	12,5%	12,7%	0,3%
Supermarkten	37,8%	38,3%	37,5%	-0,8%
Kantoor- & Boekhandel	42,7%	41,6%	42,6%	1,0%
Overig	7,2%	7,7%	7,2%	-0,5%

Tabel 3 Omzetverdeling boeken lid Koninklijke Boekverkoopersbond

Bron: Betapress

Kantoorartikelen

Er is een groot onderscheid te maken in de verschillende typen boekhandels in Nederland en het aandeel kantoorartikelen dat zij verkopen. Bij de inloop- of gemakswinkels kan dit omzetaandeel snel oplopen tot boven de 20% van de totale omzet, terwijl het omzetaandeel kantoorartikelen bij specialisten met 2% verwaarloosbaar klein is. Een uitsplitsing van deze markt naar leden van de Koninklijke Boekverkoopersbond is helaas niet te maken.

Volgens het panel van GfK, waarin op zelfde wijze als voor het boekpanel de omzetontwikkelingen voor kantoorartikelen worden bijgehouden, is de totale markt van kantoorartikelen in 2008 met 6% toegenomen tot 176 miljoen euro. Een van de gemeten kanalen is het 'stationery' kanaal waarin een groot aantal commerciële ketens de boventoon voeren. Dit

kanaal realiseerde in 2008 een marktaandeel van 32,6%, tegenover een marktaandeel van 30,8 in 2007. Dit segment presteerde daarmee beter dan de andere kantoorartikelenleveranciers.

**Aartje Koster, store manager
Selexyz Scheltema Almere**

Wat is er leuker dan een prijs winnen?! Boekhandel van het jaar worden was een verrassing en wel een heel leuke.

Tsja, hoe gaat zo iets? Onze directeur Arjen Luykx had een paar van onze winkels uitgezocht om mee te doen aan de verkiezing. Op de holding had collega Gerard van Sprang van het door mij ingevulde formulier iets fraais gemaakt. En toen was het ineens echt serieus: we waren genomineerd! Oeps, het werd menens; er kwamen mysterie klanten, de jury kwam langs, je werd bevraagd over van alles en nog wat. Best zenuwachtig liep ik dan rond in de winkel....

September was het moment van de bekendmaking. Spannend, maar veel vertrouwen dat onze winkel zou winnen had ik inmiddels eerlijk gezegd niet meer. En dan ineens: "...de winnaar is: Selexyz Scheltema Almere!" Wow, fantastisch vond ik het! Het voelde toch wel als een bekroning van hard werken. Een prijs voor heel ons team, dat kwam duidelijk uit het juryrapport naar voren.

De volgende dag kwam ik trots de winkel in, en verwachtte vele telefoontjes van de media en natuurlijk een optreden op de TV. Dat viel toch wel wat tegen, maar gelukkig liet het vak zelf zich niet onbetuigd: telefoontjes, tientallen e-mails, diverse kaarten, een diner met het echtpaar French, bloemen, taart(en), stilton-kaas, een chocoladeletter en niet te vergeten de actie van Kosmos, die iedereen van ons een boek uit het fonds liet kiezen! Hopelijk ben ik nu niet iets of iemand vergeten, tenslotte is het allemaal alweer even geleden.

En we zijn er nog niet! Dit jaar gaan we ons prijzengeld uitgeven: de ene helft van het geld besteden we aan een goed doel, we hebben al iets uitgezocht. Van het andere gedeelte gaan we met zijn allen in april iets buitenactiefs doen. Zo staat ook 2009 nog in het teken van boekhandel van het jaar 2008 – 2009!

Ontwikkelingen

Actiepunten 2008

De Koninklijke Boekverkoopersbond stelt een jaarlijks Actieplan op. In het Actieplan staan vijf speerpunten die dat jaar extra aandacht krijgen. Het Actieplan 2008 maakt deel uit van een meerjarenplan over de periode 2005-2008.

In 2008 was het doel om de boekhandel verder te professionaliseren. Op vijf verschillende fronten werd er actie ondernomen om het speerpunt professionalisering op de kaart te zetten.

1. Nederlandstalig Titelbestand
2. Digitalisering
3. Vernieuwd BVO
4. Nieuwe CAO
5. Opleiding boekhandel

Hieronder vindt u een beschrijving van de uitwerking en resultaten.

1. Nederlandstalig Titelbestand

Een goede database van alle Nederlandstalige titels is essentieel voor het gehele boekenvak. Het had eigenlijk al beschikbaar moeten zijn, maar in 2008 zal een adequaat nationaal titelbestand in samenwerking tussen boekhandel, bibliotheek, uitgeverij en distributeurs tot stand moeten komen, waarbij in elk geval het gehele ISBN-bestand vrij in het publieke domein beschikbaar dient te zijn.

Om de totstandkoming van een optimaal Nederlandstalig Titelbestand (NTB) te bewerkstelligen is in 2008 door diverse partijen in het vak verder gewerkt aan de verdere uitwerking van het NTB. Het NTB moet een centraal titelbestand worden voor alle deelnemers in de (boeken)bedrijfskolom en voor de consument. Boekverkoopers kunnen het NTB gebruiken als database voor hun webwinkel.

Uitgevers produceren in een vroegtijdig stadium – veelal maanden voor het verschijnen van een titel – de eerste aanbiedingsinformatie ten behoeve van de boekhandel en de eerste wervende teksten voor de consument. Deze informatie wordt vervolgens na verschijnen van een publicatie door diverse betrokkenen vanuit uiteenlopende functionaliteiten (bibliotheken, boekhandels, internetsites) verder aangevuld en uiteindelijk beschreven volgens internationale standaards door de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Over de eigendoms- en beheersverhoudingen van deze informatie en over de mate en de wijze waarop deze ter beschikking wordt gesteld in het publieke domein worden in de loop van 2009 nadere afspraken gemaakt. De Koninklijke Boekverkoopersbond is er voorstander van deze veelzijdige organisatie in een passende rechtsvorm te verankeren.

2. Digitalisering

Een werkgroep Digitalisering onder voorzitterschap van een vooraanstaand deskundige formuleert het antwoord op de vraag hoe de boekhandel zijn leidende rol binnen de branche het best nadere invulling kan geven om de voortgaande digitalisering optimaal te benutten.

De Koninklijke Boekverkoopersbond heeft in 2008 een werkgroep digitalisering ingesteld. De doelstelling van de werkgroep luidt: aangesloten ondernemers optimaal te kunnen informeren over ontwikkelingen en trends m.b.t. digitalisering en daar waar mogelijk is een vorm van advies te kunnen geven. De werkgroep zal actuele ontwikkelingen op dit gebied volgen en vanuit het

belang en perspectief van de boekverkoper, onder andere het consumentengedrag in kaart proberen te krijgen. Op basis van deze informatie zullen voorspellingen worden gedaan over de ontwikkeling van de markt in de komende jaren. De Koninklijke Boekverkopersbond zet in om de boekhandel een voorhoederol te laten spelen in een profijtelijke distributie van digitale content naar de consument. Op de ledenvergadering in 2009 verwacht de werkgroep met een eerste advies te komen.

3. Vernieuwd BVO

Met het vernieuwde Bedrijfsvergelijkend onderzoek wordt de boekhandel een eigentijds managementinstrument aangereikt dat in de behoefte voorziet de actuele rendementspositie te vergelijken met voorafgaande perioden, bedrijven van gelijke omvang en de totale branche.

Bij het vernieuwd Bedrijfsvergelijkend onderzoek (BVO) verzamelt, verwerkt en vergelijkt Boek & Bedrijf de cijfers van individuele boekhandels over hun omzet, marge, personeel- en huisvestingskosten. Dit cijfermateriaal wordt aangevuld met gegevens over de inzet van de voorraad, vloer en arbeid. Dit resulteert in een individuele rapportage per deelnemende boekhandel, die inzicht verschaft in de rendementspositie. Ook vergelijkt Boek & Bedrijf de resultaten van boekhandels in dezelfde omzetklasse en de branche als totaal om inzicht te krijgen in de rendementspositie van de boekhandel in het algemeen.

In 2006 is het eerste vernieuwde BVO gehouden. De resultaten daarvan zijn begin 2008 opgeleverd. In totaal namen er 116 boekhandels deel. In onderstaande tabellen ziet u de resultaten.

2006	Gehele branche		Segment 0-300		Segment 300-500	
	% van de omzet	% van de bruto winst	% van de omzet	% van de bruto winst	% van de omzet	% van de bruto winst
Omzet	100%		100%		100%	
Inkoopwaarde	67%		64%		69%	
Brutowinst	33%		36%		31%	
Personeelskosten	13%	41%	4%	12%	7%	23%
Gewaardeerd loon	6%	18%	13%	36%	15%	48%
Huisvestingskosten	5%	17%	10%	29%	6%	20%
Overige kosten	8%	23%	10%	27%	8%	27%
Totaal kosten	32%	99%	37%	103%	36%	117%
Economisch resultaat	0%	1%	-1%	-3%	-5%	-17%
Gewaardeerd loon	6%		13%		15%	
Fiscaal resultaat	6%		12%		10%	

2006	Segment 500-800		Segment 800-1500		Segment > 1500	
	% van de omzet	% van de bruto winst	% van de omzet	% van de bruto winst	% van de omzet	% van de bruto winst
Omzet	100%		100%		100%	
Inkoopwaarde	69%		68%		66%	
Brutowinst	31%		32%		34%	
Personeelskosten	11%	36%	14%	43%	18%	53%
Gewaardeerd loon	10%	33%	6%	18%	2%	7%
Huisvestingskosten	5%	17%	5%	15%	5%	15%
Overige kosten	7%	24%	7%	23%	7%	22%
Totaal kosten	34%	111%	32%	98%	33%	97%
Economisch resultaat	-3%	-11%	1%	2%	1%	3%
Gewaardeerd loon	10%		6%		2%	
Fiscaal resultaat	7%		6%		4%	

Uit bovenstaande opstelling blijkt dat in 2006 het rendement van de boekhandel laag ligt. In de calculaties is rekening gehouden met een reëel ondernemersloon (gewaardeerd loon) bij de eenmanszaken en vennootschappen onder firma.

2006		Gehele branche	Segment 0-300	Segment 300-500	Segment 500-800	Segment 800-1500	Segment > 1500
Brutowinstmarge		33%	36%	31%	31%	32%	34%
Omzetsnelheid		5,8	3,5	3,8	5,4	6,5	7,3
Goederenintensiteit	€/m2 VVO	665,3	649,0	845,2	678,0	633,3	610,3
Vloerproductiviteit	€/m2 VVO	3.847,9	2.297,8	3.221,2	3.668,3	4.101,7	4.451,8
Zelfbedieningsratio	FTE/m2 VVO	42,9	38,1	45,0	41,4	11,5	43,0
Arbeidsproductiviteit	€/FTE	164.915	87.538	144.905	151.852	47.286	191.486

Bovenstaande tabel toont over 2006 de belangrijkste operationele kengetallen. Duidelijk is dat met name de grotere bedrijven gezonde kengetallen laten zien. Opmerkelijk is de relatief hoge goederenintensiteit (hoeveelheid voorraad per m²) bij het segment 300 – 500. Dit komt doordat zich in deze grote groep een groot aantal specialisten bevindt welke gekenmerkt worden door kleinere, maar vollere winkels.

Naar aanleiding van dit BVO heeft er in 10% van de gevallen een vervolgtraject plaatsgevonden, waarbij gesprekken gevoerd zijn met ondernemers over mogelijkheden tot rendementsverbetering. Inmiddels is gestart met het BVO over het boekjaar 2007.

4. Nieuwe CAO

In 2008 zal een inzichtelijke en eigentijdse CAO tot stand moeten komen, waar de boekhandel van vandaag de dag goed mee uit de voeten kan. De CAO zal heldere geactualiseerde functies moeten bevatten, een functiewaarderingsstelsel en een werkbare beloningssystematiek. Daarenboven zal de CAO arbeidsvoorwaardelijk flexibel dienen te zijn ingericht.

In 2008 hebben de werkgevers- en werknemersorganisaties veelvuldig overleg gehad over een nieuwe CAO voor de boekhandel en kantoorvakhandel. De Koninklijke Boekverkopersbond heeft ingezet op een moderne arbeidsvoorwaardenregeling met een eigentijdse beschrijving en ordening van functies. De bond acht een compensatieregeling voor koopavonden en het werken op zaterdagmiddag niet meer van deze tijd in de detailhandel. Het flexibel inzetten van personeel past wel in de huidige tijdsgeest. Het voordeel daarvan is dat boekverkopers hun personeel in een drukke periode in bijvoorbeeld de maand december meer en langer kunt inzetten en in de maanden daarna minder, zonder dat dit extra kosten met zich meebrengt.

De CAO-onderhandelingen waren eind 2008 in de laatste fase. De Koninklijke Boekverkopersbond onderhandelt momenteel met de bonden over de laatste onderdelen van de CAO. Wanneer de CAO is vastgesteld, zal er een periode volgen waarin boekverkopers alle aanpassingen kunnen doorvoeren ter voorbereiding op de nieuwe CAO.

5. Opleiding Boekhandel

Goed opgeleide en gekwalificeerde medewerkers zijn noodzaak. Een reguliere (MBO-)opleiding tot boekverkopers ondersteund door een imago-campagne zal jonge mensen enthousiasmeren in de boekhandel werkzaam te zijn en blijven.

Naast ondersteuning van de VOB Boekacademie die het opleiden in onze branche grotendeels faciliteert heeft de Koninklijke Boekverkopersbond in het afgelopen jaar initiatieven genomen om te komen tot een reguliere MBO-opleiding. Daartoe is een beroepscompetentieprofiel opgesteld dat is voorgedragen aan het betreffende toetsingsorgaan in het MBO-opleidingsveld. In

de loop van het voorjaar 2009 wil de Koninklijke Boekverkopersbond in samenwerking met relevante partijen in de boekenbranche komen tot de revitalisatie van het branchegerelateerde opleidingsaanbod, de ontwikkeling van een toekomstvisie en de formulering van een integraal opleidingsbeleidsplan.

Huib van de Pol
Luisterrijk, Haarlem

Het team van Luisterrijk kijkt terug op een veelbewogen jaar met veel leuke en spannende momenten. Van onze deelname met een kaal kraampje aan 'Europa's grootste boekenmarkt' in Amsterdam leerden we dat je als internetshop die alleen mp3-downloads van luisterboeken levert, goed over je marketing en communicatie moet nadenken. Dus hadden we een prachtige stand met veel bookcovers, banieren en koptelefoons op de 50+ Beurs in de Jaarbeurs. En van de Nederlandse consument die ons een Thuiswinkel Award publieksprijs gunde, leerden we dat je daardoor niet alleen opeens 'meedoet' met grote broer Bol.com, maar ook dat de 'free publicity'-waarde van zo'n event enorm is.

De zomer bracht ons verder een succesvolle Week van het Luisterboek, een Buchmesse met nieuwe uitgeverscont(ρ)acten en een lidmaatschap van de Koninklijke Boekverkopersbond. Maar wat we het leukst (en stoerst...) vonden waren onze radioreclames bij BNR en de publieke omroep, die meetbaar succesvol bleken. De lat voor 2009 ligt hoog...

Evaluatie NBb-groepen/-commissies

Groep Professionele boekverkopers van het christelijke boek (GCB)

De Groep Professionele boekverkopers van het christelijke boek (GCB) hebben al enkele jaren professionalisering als speerpunt. In 2007 was de oprichting van de inkoopvereniging Byblos daarvan een exponent. In 2008 heeft professionalisering verder inhoud gekregen middels het groepsgewijs uitvoeren van het bedrijfsvergelijkend onderzoek, het als groep deelnemen aan het scanpanel van GfK, maar ook door op ledenvergaderingen plaats te maken voor belangrijke thema's. Zo heeft in het najaar van 2008 een inspirerende bijeenkomst over webwinkels plaatsgevonden. Ook voor 2009 ligt de focus op verdere professionalisering. Byblos zal zich richten op inkoop en mogelijk in de toekomst ook op promotie. De GCB richt zich meer op het versterken van de bedrijfsvoering van de winkels.

Ongebonden Algemene Boekverkopers (OAB)

De OAB (Ongebonden Algemene Boekverkopers) is een groep van ongebonden en zelfstandige boekverkopers die ideeën en ervaringen uitwisselt met ondernemers met vergelijkbare boekhandels. Tijdens de bijeenkomsten komen bedrijfsmatige aspecten van de boekhandel aan bod als accountantskosten en betalingsverkeer. In 2008 ligt de nadruk op het uitwisselen van ervaringen tussen de vergelijkbare boekhandels. De opzet van de drukbezochte bijeenkomst is de deelnemers goed bevallen en zal waarschijnlijk op deze wijze vervolgd worden.

Tijdschriftencommissie

De boekhandel vertegenwoordigt historisch een groot marktaandeel in de verkoop van tijdschriften. Toch is er een tendens dat steeds meer ondernemers de tijdschriftenhoek in de winkel heroverwegen. Dit komt door de hoeveelheid werk die bij tijdschriften komt kijken, afgezet tegen de geboden marge. Ook de distributeurs staan onder grote druk. Stijgende vervoerskosten en een stagnerende markt hebben hun effecten. De twee grootste distributeurs Aldipress en Betapress zijn dan ook druk doende hun modellen te veranderen.

Sinds de tweede helft van 2008 is Amin Usman (Boekenpartners) voorzitter van deze tijdschriftencommissie. Doel van de tijdschriftencommissie is om constructieve gesprekken aan te gaan, met alle betrokken partijen, om de belangen van de leden te behartigen.

NBb-Educatief

Het was een roerig jaar in de schoolboekenmarkt. De introductie van de 'Wet gratis schoolboeken' is met veel ophef gepaard gegaan. NBb-Educatief heeft volop deelgenomen aan de discussies die de wet heeft doen ontstaan. Er zijn brieven verzonden aan de Staatssecretaris van OC&W aan de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, aan fractievoorzitters in de Tweede Kamer, aan de leden van de Commissie Dijsselbloem et cetera.

Daarnaast voerde Bram Peper, voorzitter van NBb-Educatief, gesprekken met leden van de Tweede Kamer en vertegenwoordigers van andere belangenbehartigers en gaf hij interviews aan de schrijvende pers en op televisie. Als klap op de vuurpijl, heeft NBb-Educatief samen met de staatssecretaris het initiatief genomen om marktpartijen in een sterk verdeelde markt, bijeen te brengen hetgeen geresulteerd heeft in het *Convenant Europees aanbesteden en de educatieve boekenmarkt*.

Omdat de ontwikkelingen in de schoolboekenmarkt over elkaar heen tuimelden, zijn er veel vergaderingen met het bestuur en de leden geweest en was het overleg zeer intensief. Daarnaast heeft het bestuur besloten meer plaats in te ruimen voor de specifieke belangen van boekverkopers in het HBO- en WO-segment. Ook in het bestuur is plaats voor een HBO-vertegenwoordiger gemaakt.

Overleg Kinderboekhandels

Tijdens de vergaderingen is onder andere gesproken over verdere samenwerkingsmogelijkheden tussen de kinderboekhandels, met name wat er ondernomen kan worden op het gebied van promotie. Ook het onderwerp automatisering is uitgebreid aan bod geweest. De kinderboekverkopers waren erg positief over het thema Poëzie van de Kinderboekenweek omdat zij hun kennis als specialist goed in de praktijk konden brengen.

Groep Reisboekhandels (GRB)

Doelstelling van de GRB is het uitdragen van de naam Reisboekhandel, gezamenlijke publiciteit, gebundelde contacten met relaties in het vakgebied en het onderhouden van de webportal www.reisboekhandel.nl, die dit jaar vernieuwd is en ook is ingepast binnen de structuren van de website van de Koninklijke Boekverkopersbond. Daarnaast zorgt de vereniging voor een grote mate van saamhorigheid binnen de Reisboekhandels.

Groep Verzend- en Abonnementhandel (GVA)

De groep Verzend- en Abonnementhandel (GVA) is in 2008 niet zozeer tot gezamenlijke activiteit gekomen. Hoewel de groep formeel nog wel bestaat, is deze in praktische zin niet langer actief (genoeg) vanwege het toenemend wegvallen van gezamenlijk draagvlak en belang. Dit is voornamelijk het gevolg van een drietal factoren: afkalving van het aantal bedrijven in de zakelijke markt, de verhardende concurrentie en stopzetting van het specifieke GVA-bedrijfsvergelijkend onderzoek. Om deze redenen heeft het bestuur van de GVA de leden eind 2008 geïnformeerd over het voornemen de leden in het voorjaar 2009 voor te stellen de GVA om te vormen tot de Groep Internetboekhandels.

Momenteel worden de mogelijkheden voor een dergelijke groep geïnventariseerd. Nu (vrijwel) alle GVA-leden aanbieden en verkopen middels het internet, past een dergelijke omvorming bij de aard van de bedrijfsvoering van de GVA-leden, terwijl een Groep Internetboekhandel als voordeel heeft dat een veel groter aantal leden zou kunnen toetreden dan statutair bij de GVA het geval is. Veel boekverkopers verkopen immers actief middels het Internet. Een omvangrijker ledenaantal bevordert potentieel de belangenbehartiging. Afgezien daarvan vragen de ontwikkelingen in de markt om specifieke aandacht voor de verkoop middels het Internet van boeken en bundeling van krachten onder boekverkopers.

Boek & Bedrijf

In 2008 vormden vestigingsplaatsonderzoek en advisering en begeleiding in het kader van bedrijfsoverdracht de belangrijkste vragen aan Boek & Bedrijf. Daarnaast heeft een groeiend aantal boekhandels behoefte gekend aan concrete handvatten ter verbetering van het rendement. Boek & Bedrijf ondersteunde hierin door het uitvoeren van de Rendementsscan. Naast advisering is Boek & Bedrijf door individuele ondernemers steeds vaker gevraagd voor strategie-implementatie en neemt Boek & Bedrijf steeds vaker een coachende rol in.

Naast de individuele adviezen voerde Boek & Bedrijf in 2008 ook een aantal onderzoeken uit. Verderop in dit verslag wordt het onderzoek van Boek & Bedrijf naar de brede beschikbaarheid van titels in Nederland beschreven. Daarnaast heeft Boek & Bedrijf de effecten van de op handen zijnde CAO doorgerekend en loopt nog het onderzoek naar de rendementsbijdrage van productgroepen in de boekhandel.

Boekenbon BV

De Boekenbonomzet via de boekhandel is in 2008 toegenomen met 2,15% van € 34.001.218 naar

€ 34.732.403. Deze omzet heeft wederom een geweldige impuls gegeven aan de boekenomzet in de boekhandel.

Om de communicatie richting consumenten en zakelijke klanten, maar ook naar boekverkopers en uitgevers te verbeteren, is de website van de Boekenbon vernieuwd. De oude website was gericht op zowel boekverkopers en uitgevers als op consumenten, nu is dat gesplitst. Er is een website voor consumenten, waarop boeksuggesties worden gedaan en de klant de dichtstbijzijnde boekhandel kan zoeken. En er is de servicesite voor boekverkopers en uitgevers. Hierop kan de boekverkoper inloggen om te bestellen en de reductiecoupons digitaal in te leveren. De uitgever kan acties aanmaken en marketinginformatie bekijken.

Promotie

In 2008 werd er weliswaar minder promotie gemaakt voor de Boekenbon, maar is wel de Boekenbon volop aanwezig in media tijdens de Boekenweek, op Manuscripta en in media tijdens de Kinderboekenweek. In december wordt de succesvolle actie van vorig jaar met de NS weer herhaald: bij aankoop van de Boekenbon krijgt de klant er een NS-Meereiskaart bij.

De Boekenbon BV heeft in samenwerking met de organisatie van Amsterdam Wereldboekenstad (AWBS) een feestelijk OPEN/GESLOTEN-deurbordje ontwikkeld voor alle Boekenbondeelnemers ter ere van de start van Amsterdam Wereldboekenstad in april 2008. Een tweede samenwerkingsproject met AWBS betrof het ontwerp en de vervaardiging van nieuwe Boekenbonhoesjes die sinds maart 2008 bestelbaar zijn voor alle Boekenbondeelnemers.

Plastic Boekenbonkaart

Samen met een werkgroep van boekverkopers onderzoekt de Boekenbon BV de mogelijkheden voor de introductie van een plastic Boekenbonkaart. Met deze plastic Boekenbonkaart zal in de toekomst ook op internet moeten kunnen worden ingeleverd. Deloitte Advies heeft een nieuwe margestructuur ontworpen en met de Nederlandse Bank wordt onderzocht op welke wijze voldaan kan worden aan de gestelde voorwaarden aan het elektronisch geldverkeer.

De Boekenbon is een 'open systeem': de winkel die de plastic Boekenbonkaart verkoopt heeft niet noodzakelijkerwijs een zakelijke band met de winkel die de plastic Boekenbonkaart inneemt. Dit zorgt er in grote lijnen voor dat de organisatie van de plastic Boekenbonkaart aan strikte eisen van de Nederlandse Bank dient te voldoen. De gesprekken met eventuele partijen voor samenwerking zijn nog niet afgerond. Gestreefd wordt om in 2009, het jaar waarin de Boekenbon 75 jaar bestaat, de plastic Boekenbonkaart operationeel te krijgen.

Paul Dencker
Boekhandel Dencker, Nijmegen

Eind 2007 heeft Boekhandel Dencker een tweede winkel geopend in Nijmegen onder de naam 'Dencker Books'. Dencker Books is samen met enkele andere bedrijven en ROC-onderdelen gevestigd in het gloednieuwe schoolbouw van het ROC Nijmegen naast het Centraal Station, waar duizenden studenten een opleiding volgen.

Dencker Books is een leer-/werkbedrijf. Niet alleen leveren we aan de studenten en onderwijzend personeel van het ROC de benodigde studieboeken, ook bieden we de mogelijkheid aan studenten detailhandel van het ROC om stage te lopen bij Dencker Books en het boekverkopen in de praktijk te ervaren.

De samenstelling van het assortiment bleek het eerste jaar een kwestie van aftasten en steeds bijsturen, inmiddels krijgen we steeds meer de balans in de winkelvoorraad.

In het voorjaar van 2009 breidt Dencker Books de service nog verder uit, maar dan op het internet. Via de breed gesorteerde webwinkel www.denckerbooks.nl kunnen klanten meer dan 75.000 boeken uit voorraad bestellen en laten thuisbezorgen.

Gebeurtenissen

Evaluatie Vaste Boekenprijs

Het Ministerie van OC&W is in 2008 gestart met de voorbereidingen van de evaluatie van de Wet op de vaste boekenprijs. De evaluatie valt in tweeën uiteen. Intern het boekenvak en extern door middel van wetenschappelijk onderzoek. De interne evaluatie is onder verantwoordelijkheid van het KVB-bestuur uitgevoerd met als resultaat dat het vak de wetgeving omtrent de vaste boekenprijs omarmt. Er zijn enkele voorstellen tot aanpassing gedaan maar die raken meer de uitvoering dan het wezen van de wet. Ook is vastgesteld dat de wet zonder problemen geaccepteerd en nagevolgd is met als toezichthouder het Commissariaat voor de Media.

Gratis schoolboeken

De telkens oplopende discussie over de groeiende kosten van schoolboeken heeft er uiteindelijk in geresulteerd dat in het regeerakkoord van februari 2007 is opgenomen dat schoolboeken 'gratis' zouden moeten worden voor schoolgaande kinderen in het voortgezet onderwijs. Op voortvarende wijze is hieraan uitvoering gegeven en de wet die dit allemaal mogelijk moet maken is op 1 augustus 2008 in werking getreden. Het doel van de wet is lastenverlichting voor ouders met schoolgaande kinderen en de verbetering van marktwerking opdat de markt van schoolboeken concurrerender zal worden.

De wet draagt scholen op om er voor zorg te dragen dat leerlingen schoolboeken gratis ter beschikking krijgen. Hiervoor krijgen scholen van rijkswege €316,- per leerling ter beschikking. Er ontstaat dan een situatie waarin scholen door het Rijk bekostigd geld gaan uitgeven. Zodra scholen dit geld uitgeven en boven het drempelbedrag van €206.000,- komen, dienen zij te voldoen aan de regels van Europese aanbesteding.

Dit was bij de totstandkoming van het regeerakkoord niet voorzien en een flinke tegenvaller. Hierdoor worden vrijwel alle scholen geconfronteerd met een aanzienlijke administratieve last en de noodzaak tot inschakeling van ter zake deskundigen wat veel kosten met zich meebrengt. Daar kwam nog eens bij dat de praktijk leerde dat de kwaliteit en doorlooptijd van de procedures tot Europese aanbesteding ernstige zorgen baarden. Het zag er naar uit dat scholen de schoolboeken voor het jaar 2009-2010 niet op tijd in huis zouden krijgen.

NBb-Educatief heeft volop deelgenomen aan de discussie over 'gratis schoolboeken'. Informatie over de werkwijze van deze groep, kunt u vinden onder het kopje 'groepen' in dit jaarverslag.

Op twee manieren heeft de staatssecretaris een oplossing voor de problemen gevonden. De eerste oplossing is het inlassen van een overgangsjaar. In het schooljaar 2008-2009 zullen de ouders van schoolgaande kinderen de boeken wel zelf moeten aanschaffen, maar zij krijgen in december €316,- van de overheid terug ter compensatie van de kosten. De tweede oplossing is de totstandkoming van het *'Convenant Europees aanbesteden en de educatieve boekenmarkt'* dat op 3 december 2008 is ondertekend door de staatssecretaris, NBb-Educatief, de VO-raad, VOS/ABB, de Besturenraad, de Bond KBVO en VBS. Door dit convenant krijgen scholen de gelegenheid om schoolboeken voor het schooljaar 2009-2010 op de wijze van voorgaande jaren, te betrekken bij hun leverancier.

Hiermee is de kous niet af. De vraag is of scholen voor het schooljaar 2010-2011 wel in staat zullen zijn om aan alle administratieve lasten te voldoen en of schoolboeken dan wel op tijd in huis zullen zijn. Ook is het zeer de vraag of de doelstellingen van de wet, wel zullen worden gerealiseerd. NBb-Educatief is van mening dat grotere marktpartijen beter kunnen voldoen aan

de eisen van Europese aanbesteding. Hierdoor wordt de markt minder toegankelijk voor kleinere of nieuwe distributeurs, hetgeen de marktwerking juist belemmerd.

NBb-Educatief ziet er niets in dat de zo aan een nationale infrastructuur gebonden productie en levering van Nederlands lesmateriaal, kennelijk volgens Europese regels moet worden aanbesteed. NBb-Educatief pleit er daarom voor om analoog aan het overgangsjaar, de ouders te compenseren in de kosten die zij moeten maken voor schoolboeken.

Winkelcriminaliteit

Winkelcriminaliteit blijft ook in 2008 een actueel onderwerp. Verschillende boekhandels kregen te maken met overvallen. Boek & Bedrijf organiseerde een drukbezochte themabijeenkomst over winkelcriminaliteit.

Om boekverkopers nog beter te steunen in hun strijd tegen winkelcriminaliteit heeft de Koninklijke Boekverkopersbond in samenwerking met het Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD) een handleiding met maatregelen tegen winkeldiefstal laten ontwikkelen, speciaal voor de boekhandel. In deze compacte handleiding worden de thema's winkeldiefstal, interne criminaliteit, fraude en inbraak behandeld. De boekverkoper krijgt concrete tips om deze vormen van winkelcriminaliteit aan te pakken. Alle leden van de Koninklijke Boekverkopersbond hebben in maart 2008 de brochure *Winkelcriminaliteit te lijf* toegestuurd gekregen.

De handleiding is in PDF-vorm op de website van de Koninklijke Boekverkopersbond te raadplegen. In april 2008 is hier tevens de digitale checklist winkelcriminaliteit aan toegevoegd. De online checklist bestaat uit een vragenlijst die gekoppeld is aan de handleiding. Na volledig invullen van de vragenlijst worden specifieke aanbevelingen gedaan die de veiligheid in de winkel kunnen vergroten. Deze aanbevelingen refereren aan passages in de handleiding *Winkelcriminaliteit te Lijf*.

Brede beschikbaarheid

Aanhoudende opmerkingen van uitgevers in het openbaar dat boekhandels hun assortiment inkrimpen vormden voor het bestuur van de Koninklijke Boekverkopersbond reden om Boek & Bedrijf opdracht te geven cijfermatig onderzoek te doen naar de brede beschikbaarheid in Nederland.

In dit onderzoek baseert Boek & Bedrijf zich op cijfers van het Centraal Boekhuis welke op detailniveau teruggaan tot en met 2005. Uit de ontwikkeling blijkt dat de boekhandel, hoewel de concurrentie is toegenomen door branchevervaging en door opkomst van internet, niet minder breed is gaan inkopen. Juist doordat er zoveel verkooppunten van boeken bij zijn gekomen, kan eerder gesteld worden dat het boek in Nederland breder beschikbaar is geworden voor het Nederlandse publiek.

Innovatieprijs 2007

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Koninklijke Boekverkopersbond op 16 april 2008 is de Innovatieprijs 2007 uitgereikt aan het Centraal Boekhuis (CB). Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan een boekverkoper of een organisatie in het boekenvak, die een innovatief idee heeft dat ten goede komt aan de boekhandel.

Het bestuur van de Koninklijke Boekverkopersbond trad in het kader van het jubileumjaar eenmalig op als jury. Het CB ontving de prijs omdat het de afgelopen jaren een aantal belangrijke maatregelen heeft getroffen, waarvan de boekhandel profijt van ondervindt. Het CB heeft

hiermee de eerste stappen gezet naar verdere kostenverlaging voor de boekhandels. De Innovatieprijs dient dan ook gezien te worden als aanmoediging.

EBF/IBF Congres

De jaarlijkse conferentie van de European Booksellers Federation (EBF) en de International Booksellers Federation (IBF) vond dit jaar plaats in Amsterdam. De Koninklijke Boekverkopersbond was gastheer en organisator van dit evenement. Ongeveer zestig boekverkopers uit heel de wereld bezochten van 11 tot en met 14 juni de conferentie.

Het thema van het congres luidde *From basic to virtual bookselling*. Een deel van het programma vond plaats in het CB te Culemborg, waar de deelnemers inzicht kregen in het Nederlandse boekenvak. Henk Kraima lichtte de werkzaamheden van de CPNB toe, Maarten de Vos ging in op franchisen in Nederland en Marinus Ploos van Amstel vertelde over het CB. Zeer gewaardeerd werd de presentatie van Ronald Janssen over Radio Frequency Identification (RFID). Op vrijdag werden presentaties gegeven over virtuele distributie en digitalisering in de Openbare Bibliotheek in Amsterdam. Bob Jackson sprak over de strategieën van Gardners, de grootste groothandel in Groot-Brittannië. Michael Healy ging in op de laatste trends in lezen en boekverkoop in de Verenigde Staten. Luc Tessens en Adriaan Langendonk presenteerden Boekenbank en Boekbalie.

Bibliotheken voor ontwikkelingslanden

In januari 2008 is er een grote inzamelingsactie van start gegaan om ontwikkelingslanden te voorzien van boeken en kinderbibliotheken. Deze actie is een samenwerking van Biblioref, kindierzender Z@ppelin, Uitgeverij Mercis en de Koninklijke NBB.

Voor de actie werd een speciaal prentenboek van nijntje ontwikkeld: *Lees met nijntje over de wereld*.

Het resultaat van de actie met het nijntje-boek was overweldigend. De eerste kinderbibliotheek 'Thandiwe's Library' is afgelopen mei geopend in Zambia. In een van de armste gebieden nabij de hoofdstad Lusaka werd samen met de lokale bevolking een gebouw opgeknapt en ingericht. De bibliotheek beschikt over meer dan 2000 boeken, deels in Engels, deels in dialect. Voor een groot deel van de kinderen betekent deze bibliotheek de eerste kennismaking met boeken. Er is een training op de werkvloer gegeven zodat de bevolking zelf in staat is om de bibliotheek te runnen. De betrokkenheid van de gemeenschap is enorm, waardoor de continuïteit van de bibliotheek wordt gegarandeerd.

Veel boekverkopers hebben enthousiast aan de inzameling meegedaan en belangeloos de helft van de marge afgestaan ten behoeve van de actie. In veel boekhandels kreeg het boek bovendien een prominente plaats op de toonbank.

Gouden Giraffe

De Gouden Giraffe is de prijs die jaarlijks wordt toegekend voor de beste evenementen in verschillende categorieën. Het BoekverkopersGala dat de Koninklijke Boekverkopersbond op 24 september 2007 hield ter ere van zijn honderdjarig bestaan, heeft een Gouden Giraffe gewonnen in de categorie gemakkelijke evenementen! De prijs werd op feestelijke wijze uitgereikt op 11 maart 2008 tijdens de speciale bijeenkomst in het World Forum in Den Haag.

Het sprak de jury van de Gouden Giraffe aan dat er voor een niet vanzelfsprekende invalshoek is gekozen. In plaats van de 'makkelijke weg voor een literaire thematiek' is gekozen voor een creatieve associatie met boeken en literatuur. De boekenbranche is met een omtrekkende beweging benaderd waarin elementen werden uitgelicht die staan voor de kernwaarden maar juist

niet als cliché worden gepresenteerd. Het BoekverkopersGala vormde een kroon op het jubileumjaar en werd georganiseerd in samenwerking met productiebedrijf Xsaga.

Benoeming hoogleraar leerstoel Boekhandel UvA

Tijdens het jubileumjaar heeft de Koninklijke Boekverkopersbond een bijzondere leerstoel boekhandel ingesteld aan de Universiteit van Amsterdam met als doel het wetenschappelijk onderzoek naar de boekhandel te bevorderen. Wetenschappelijk onderzoek is noodzakelijk om ontwikkelingen in de boekenbranche op de lange termijn te kunnen volgen en daarop te anticiperen. Gedurende 2008 is gezocht naar de geschikte kandidaat die de functie van bijzonder hoogleraar voor deze leerstoel kon vervullen.

Dr. Jaap Boter (1966) is per 1 januari 2009 benoemd tot bijzonder hoogleraar op de leerstoel Boekhandel aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). De heer Boter zal in zijn functie van bijzonder hoogleraar onderzoek verrichten naar de economische en culturele betekenis van de ontwikkelingen in de boekhandel.

Het specialisme van Jaap Boter betreft het snijvlak tussen kunst en (bedrijfs)economie. Hij studeerde Muziekwetenschap met de specialisatie Kunstbeleid & -management aan de Universiteit Utrecht en promoveerde in de Economie, in het bijzonder de Marketing, aan de Vrije Universiteit Amsterdam (VU). Als universitair docent aan de VU doet hij veel onderzoek naar de bedrijfseconomische kant van culturele organisaties, waaronder theaters en concertzalen, musea, bibliotheken en de boekhandel.

Boter is de eerste die deze nieuwe bijzondere leerstoel gaat bekleden. De leerstoel is ondergebracht bij de Faculteit der Geesteswetenschappen en maakt deel uit van leerstoelgroep Boekwetenschap en handschriftenkunde van de afdeling Kunst-, religie- en cultuurwetenschappen.

Boekconsolidatie en retouren UK

Nadat medio juli 2008 het Centraal Boekhuis plotseling aankondigde de boekconsolidatie van importboeken vanuit het buitenland te willen staken, heeft de Koninklijke Boekverkopersbond vrijwel direct een alternatief kunnen regelen.

Na enige onderhandelingen is met Activair/Activroad een mantelovereenkomst gesloten waardoor, onder zeer aantrekkelijke voorwaarden, de goederenstroom kon worden gecontinueerd. De scherpe tarieven die zijn overeengekomen hebben er toe bijgedragen dat vrijwel alle zelfimporterende ledenbedrijven van de Koninklijke Boekverkopersbond gebruik maken van deze faciliteit. Ook over de verwerking van de retourstroom is met Activair/Activroad sinds november 2008 overeenstemming bereikt en is een hanteerbare regeling en werkwijze operationeel.

Boeije Jansen
Boekhandel Lovink, Lochem

Er is geen toepasselijkere plek om onheil te horen dan woonwijk Rombeek in Enschede, waar de vuurwerkfabriek stond. Ik liep daar toen het bericht kwam dat mijn winkel onmiddellijk ontruimd moest worden wegens instortingsgevaar door bouwwerkzaamheden naast het pand. Maanden had ik daar al voor gewaarschuwd, maar men bleef, zei men, binnen de marges. Ook mijn bovenwoning mocht ik niet meer in.

Een week later werden de muren gesteund door een zware metalen constructie. “De grootste boekensteun van Nederland”, schreef de krant die de hele periode veel aandacht heeft besteed aan de kwetsuur van het gemeentelijke monument. De publiciteit bleek niet onbelangrijk want, naast een golf van medeleven en drank, bracht het de nodige druk op de partijen om er samen goed uit te komen. Wat uiteindelijk gelukt is, maar het eerste jaar ging alles tergend traag. Daarna werd voortvarend de helft van het pand afgebroken en weer secuur opgebouwd. Tot en met de knipvoeg toe, waarvoor eerst vier proefstukjes gevoegd zijn, voordat toestemming werd gegeven.

In de tussentijd hebben we in het tegenoverliggende voormalige postkantoor een noodwinkel gehad. Dat was ondanks alles een heel leuke en inspirerende tijd. Met vrienden organiseerden we in de voormalige sorteerruimte concerten, films, boekpresentaties en tentoonstellingen. Zonder toegewijd personeel en vrienden red je het niet. Dat bleek zeker bij de verhuizing toen meer dan dertig mensen ons hielpen met inpakken, versjouwen en uitpakken, boekenkasten timmeren, etc.

Het was een uitputtende periode, maar toen ik rond half december 2008 weer in mijn huis kon wonen, slaakte ik een zucht van verlichting. Misschien wel twee. Maar ik hoef niet om te kijken met wrok.

Ledenbestand

Per 31 december 2008

Plusleden:	1.064
Voorwaardelijke Plusleden:	58
Basisleden:	28
Buitengewone leden:	14
Ereleden:	6
Totaal aantal leden:	1.150
Verkooppunten:	1.523

Per 31 december 2007

Plusleden:	1.078
Voorwaardelijke Plusleden:	38
Basisleden:	19
Buitengewone leden:	14
Ereleden:	6
Totaal aantal leden:	1.159
Verkooppunten:	1.481

Per 31 december 2006

Plusleden:	1093
Basisleden:	14
Buitengewone leden:	19
Ereleden:	4
Totaal aantal leden:	1130
Verkooppunten	1452

Overleden

In 2008 hebben wij afscheid moeten nemen van een aantal oud-collega's en boekverkopers.

Jan van Cooten

Op 12 december 2007 overleed de heer J.J. (Jan) van Cooten uit Anloo op 87-jarige leeftijd. De heer Van Cooten startte in 1954 Boekhandel Van Cooten en nam de Valerius Boekhandel over. De Valerius Boekhandel is altijd een relatief kleine buurtzaak geweest. Jan van Cooten heeft van 1967 tot 1981 diverse functies gehad binnen het bestuur van de 's-Gravenhaagsche waaronder van 1980 tot 1981 voorzitter. In onze ledenadministratie staat genoteerd dat zijn boekhandel op 30 oktober 1998 is opgeheven.

Henk Bruna

Op 22 februari 2008 overleed Henk Bruna op 91-jarige leeftijd. Hij was tientallen jaren directeur van Boekhandel Bruna (voorheen I.L.A. en stationsboekhandels A.S.B.) en uitgeverij A.W. Bruna. Henk Bruna begon in 1938 bij het familiebedrijf waar hij zijn vader assisteerde bij de Algemene Spoorweg Boekhandel (A.S.B.). De A.S.B. kende in de jaren na de Tweede Wereldoorlog een spectaculaire groei. Henk Bruna was van 1970 tot en met 1973 lid van het NBb-bestuur. Met het overlijden van Henk Bruna is weer een icoon van het Nederlandse boekenvak weggefallen.

De heer M. van Haaren

Op 11 maart 2008 overleed op 55-jarige leeftijd de heer M.W. van Haaren van Boekhandel Kaasjager-Van Haaren uit Zaltbommel, na een ziekbed van een jaar. De heer Van Haaren nam 35 jaar geleden de boekhandel over van zijn moeder Mevrouw Kaasjager, de enige dochter van de oprichter. De heer Van Haaren was sinds 1979 trouw lid van de Koninklijke Boekverkopersbond.

Willem Haasbeek

Totaal onverwacht en veel te vroeg - op 58-jarige leeftijd - overleed op 8 juli 2008 Willem Haasbeek eigenaar van Boekhandel Haasbeek Herenhof uit Alphen aan de Rijn. Willem wordt omschreven als een markante man en trotse vader. Willem Haasbeek was samen met zijn echtgenote Carry nauw betrokken bij het boekenvak en de kantoorvakhandel. Hij was sinds 1992 lid van de Koninklijke Boekverkopersbond. In april 2008 bezocht hij nog onze Algemene Ledenvergadering in Amersfoort.

Frank Nijhof

Op 3 september 2008 overleed op 60-jarige leeftijd Frank Nijhof van Boekhandel Nijhof & Lee te Amsterdam aan de gevolgen van een ongeneeslijke ziekte. Frank was een boekverkoper in hart en nieren. Tijdens een verjaardagsfeestje georganiseerd door vennoot en partner Warren Lee ontving Frank uit handen van Trude Gerritsma de gouden speld in verband met zijn grote verdiensten voor het vak. Frank was hier erg blij mee en hij hoopte dat dit zou helpen bij het herstel van zijn ziekte. Dit schreef hij op 19 juni aan Ari Doeser, directeur van de Koninklijke Boekverkopersbond. Hij moest nog vijf weken bestraald worden en wilde dan weer rustigjes aan het werk omdat hij zoals hij schreef "nog lang niet klaar ben met die winkel van ons". Helaas heeft dat zo niet meer mogen zijn.

Friedy Savenije

Op 3 november 2008 overleed na een kort ziekbed op 62-jarige leeftijd Friedy Savenije, echtgenote van John Savenije eigenaar van Boekhandel Boomker & Savenije te Groningen. Friedy zat bijna veertig jaar in het boekenvak. Zij begon samen met haar man John als medewerker in de Groningse Boekwinkel. In 1987 namen zij de toenmalige Standaard Boekhandel over. In 1991 fuseerden zij met Boomker, sloten zich aan bij Libris en doopten de naam van de winkel om tot Boomker & Savenije. Na het vertrek van Henk Boomker - in januari 2006 nam Marius van der Pas de vestiging in Haren over en John en Friedy Savenije de twee vestigingen in Groningen.

Carole de Mooij

Arnhemse en Nijmeegse kinderboekwinkel

Op 23 april 2008 bestond De Arnhemse Kinderboekwinkel 25 jaar en dat werd uitbundig gevierd. Vier dagen feest met schrijvers en tekenaars, een receptie, een optocht van kinderboekfiguren, muzikanten, circusacts, 800 stukjes taart en op de vierde dag een compleet straatfeest.

Er was een prijsvraag voor scholen: in een verhaal van ongeveer 1500 woorden hadden we meer dan honderd titels van kinderboeken verstoppt. De school die de meeste titels vond kreeg een stapel boeken en bezoek van Jacques Vriens. Rondom het prijsvraagverhaal maakten we een boekje van 32 pagina's, met geschiedenis en foto's van de winkels. We kregen toestemming om het verhaal en het recept van de Arnhemse Meisjes uit 'Roald Dahl's Kookboek' op te nemen. Roald Dahl schreef dit verhaal na zijn bezoek aan de Arnhemse kinderboekwinkel in 1984.

Het mooiste cadeau kwam van de illustratoren die in de loop der jaren in onze winkel geëxposeerd hebben. Allen 'bewerkten' een speciaal doosje voor ons. Zo hebben we nu een vitrinekast met 45 doosjes met unieke illustraties van binnen- en buitenlandse tekenaars.

Samenstelling besturen, commissies en werkgroepen

Per 31 december 2008:

Bestuur Koninklijke Boekverkopersbond

Anbeek	D.	Dick	voorzitter
Bohlken	M.H.	Maarten	
Damwijk	C.A.M.	Caroline	vice-voorzitter
Doeser	A.C.	Ari	directeur
Gelauff	J.P.L.M.G.	Hans	penningmeester
Luykx	A.	Arjen	
Ropers	D.H.H.D	Daniël	
Usman	L.N.	Amin	
Verkaaik-Hogervorst	C.J.M.	Ineke	

GCB (Groep Christelijke Boekhandels)

Burger	T.W.	Ton	penningmeester
Groenveld	A.J.	Alida	secretaris
Vroon-Scherpenzeel	C.J.	Corrie	voorzitter

GVA (Groep Verzend- en Abonnementsboekhandels)

Bohlken	M.H.	Maarten	voorzitter
Ropers	D.H.H.D.		
Overeynder	R.E.	Evert	penningmeester
Wristers	R.E.	Reinder	secretaris
Vacature			

GRB (Groep Reisboekhandels)

Buiting	M.J.M.	Thijs	voorzitter
Valk	F.A.N.	Frank	penningmeester
Receveur	L.A.V.	Leon	secretaris

Groep NBb-Educatief

Jagt	A.	Albert	
Peper	A.	Bram	voorzitter
Schuppen, van	H.	Henk	
Vlek	B.	Bart	
Willebrands	S.O.	Stella	secretaris
Wind, van der	W.J.	Hans	

Stichting NBb-Fonds

Anbeek	D.	Dick	voorzitter
Damwijk	C.A.M.	Caroline	
Doeser	A.C.	Ari	secretaris
Gelauff	J.P.L.M.G.	Hans	penningmeester
Nelissen	T.J.G.M.	Trees	

Tijdschriftencommissie

Kik	R.	René	
Tilma	J.	Jeroen	secretaris
Gerritsma	M.	Marian	

Guliker	A.	Andries	
Koster	M.	Michiel	
Mulder	M.I.	Marcel	
Oudejans	M.	Martin	
Sluijter	R.	Rob	
Usman	L.N.	Amin	voorzitter

Digitalisering, werkgroep

Damwijk	C.A.M.	Caroline	voorzitter
Duitsmann	A.	Anja	
Karssen	K.	Kees Willem	
Sprang, van	G.	Gerard	
Vlek	B.	Bart	
Vollering	M.	Marieke	
Vos, de	M.	Maarten	
Vries, de	T.	Theo	
Willebrands	S.	Stella	secretaris

Distributie, Kernteam

Damwijk	C.A.M.	Caroline	
Gelauff	J.P.L.M.G.	Hans	
Houwelingen, van	H.	Herco	
Ropers	D.H.H.D.	Daniël	

Distributiepanel

Beekman	S.	Sake	
Itterzon, van	E.	Erik	
Kingma	R.	Remy	
Mouwens	C.	Caroline	
Osinga	J.D.	Joop	
Paagman	F.	Fabian	
Smaal	N.	Niek	
Sprang, van	G.C.	Gerard	
Tilburg, van	F.	Frans	
Vlaming	M.	Martin	
Houwelingen, van	H.	Herco	secretaris

Onderhandelingsdelegatie CAO

Beijer	C.N.J.	Carla	
Doeser	A.C.	Ari	secretaris
Gons	L.	Lenneke	
Kattenberg	J.J.A.	Alberty	
Peters	J.M.	Hans	voorzitter
Willebrands	S.O.	Stella	
Wijk, van	S.	Steven	

Stichting Bestemmingsfonds CAO

Doeser	A.C.	Ari	
Peters	J.M.	Hans	

Raad van Advies Boek & Bedrijf

Hiemstra	W.J.	Pim	voorzitter
Hoogeveen	M.P.A.	Marcel	
Los	J.M.N.	Mark	
Paagman	F.S.G.	Fabian	
Peerdeman	F.J.F.S.	Joan	
Stumpel	S.T.G.	Steef	

Vertegenwoordigingen in de boekenbranche

Centraal Boekhuis, Raad van Commissarissen

Boomker	H.	Henk	
Lely, van der	M.	Matthijs	

Centraal Boekhuis, Bestuur Stichting Beheer Aandelen

Anbeek	D.	Dick	
Damwijk	C.A.M.	Caroline	
Gelauff	J.P.L.M.G.	Hans	voorzitter

CPNB, bestuur

Asscher	M.W.B.	Maarten	
Peters	J.M.	Hans	

Koninklijk Vereniging van het Boekenvak, bestuur

Anbeek	D.	Dick	
Damwijk	C.A.M.	Caroline	

Boekenbon BV, Raad van Commissarissen

Karssen	W.	Wim	president-commissaris
Anbeek	D.	Dick	
Pas, van der	M.A.	Marius	

Stichting tot Beheer van de Aandelen in de Nederlandse Boekenbon BV

Anbeek	D.	Dick	voorzitter
Damwijk	C.A.M.	Caroline	
Doeser	A.C.	Ari	secretaris
Gelauff	J.P.L.M.G.	Hans	penningmeester

SAB B.V., Raad van Commissarissen

Anbeek	D.	Dick	
Karssen	W.	Wim	president-commissaris
Pas, van der	M.A.	Marius	

Stichting Boekportaal

Doeser	A.C.	Ari	assessor
Ropers	D.H.H.D.	Daniël	
Sprang, van	G.C.	Gerard	
Straalen, van	J.	Jaap	penningmeester

Stichting Boekpromotie

Anbeek	D.	Dick	voorzitter
Doeser	A.C.	Ari	assessor

Schut G. Guus

Stichting Marktonderzoek Boekenvak

Mouwens	C.	Caroline	penningmeester
Vingerling	A.	André	vice-voorzitter
Schaeffer	M.	Michel	
Houwelingen, van	H.	Herco	assessor

Vertegenwoordigingen in andere organisaties

Hoofdbedrijfschap Detailhandel

Doeser A.C. Ari

Koninklijke MKB Nederland/Nationale Winkelraad

Doeser A.C. Ari

KVB/Bibliotheekcommissie

Verkaaik-Hogervorst C.J.M. Ineke

Stichting Nederlandse Bibliotheek Dienst/Bibliion BV

Anbeek	D.	Dick	
Bohlken	M.H.	Maarten	penningmeester-secretaris

Nederlandse Taalunie, Overleg Nederlandstalige Uitgeverij en Boekhandel

Doeser A.C. Ari

European Booksellers Federation (EBF)

Doeser A.C. Ari

International Booksellers Federation (IBF)

Doeser A.C. Ari

International Congress of Young Booksellers (ICYB)

Baudoin S. Sanne

Medewerkers Koninklijke Boekverkoopersbond, Nederlandse Boekenbon BV en Boek & Bedrijf per 31-12-2008

Ajjaji	Rachid	medewerker verrekenadministratie	(1 fte)
Baudoin	Sanne	communicatiemedewerker	(0,95 fte)
Cremers	Christie	marketing manager	(0,95 fte)
Dijk, van	Paula	medewerker Boekenbonadministratie	(0,47 fte)
Doeser	Ari	directeur	(1 fte)
Estourgie	Jeannette	bureaumedewerker	(1 fte)
Hollander	Gerrie	receptioniste/medewerker ledenadministratie	(1 fte)
Houwelingen, van	Herco	adviseur Boek & Bedrijf	(1 fte)
Kattenberg	Alberty	juridisch medewerker/adjunct-directeur	(0,6 fte)
Schaik, van	Diane	administrateur	(0,95 fte)
Swaan	Maarten	beleidsmedewerker junior	(1 fte)
Willebrands	Stella	juridisch medewerker	(0,84 fte)

Wim Krings, Boekverkoper van het jaar 2007
Boekhandel Krings, Sittard

Een grote eer! Op die middag zelf was ik toch wel sprakeloos. Tussen al die goede boekverkopers uitgekozen worden en met het juryrapport erbij wordt je dan weer even heel klein. Vanaf die dag is het de eerste twee maanden nauwelijks rustig geweest. Veel felicitaties, tientallen bossen bloemen, en het personeel dat een etalage voor je heeft ingericht. Die etalage vond ik na twee weken wel welletjes en er moesten maar weer boeken in, want daar leven we tenslotte van.

Ik heb ook nogal wat interviews gegeven en ben vaak om meningen gevraagd. Twee interviews zijn mij speciaal bijgebleven: de eerste met *De Volkskrant*. Ik lees die krant zelf en je staat raar te kijken als je jezelf ineens prominent op pagina 3 met foto terugziet. Het andere interview was met de lokale TV. Ik wilde de titel van een boek noemen maar ik kwam er niet meer op! Erg leuk is het ook dat klanten je feliciteren en het ook “terecht” vinden dat je gewonnen hebt. Zelf heb ik in de verkiezingstijd geen enkele lobby gedaan om op mij te stemmen.

Als klap op de vuurpijl van het afgelopen jaar kwam in juni de uitnodiging om bij prins Willem-Alexander en prinses Maxima te komen lunchen. Samen met zo'n 25 anderen, die ergens het beste in waren, was dit een erg leuke, informele lunch. Zelf heb ik aan tafel met prinses Maxima gezeten (zelfs naast haar). Een oprecht geïnteresseerde en zeer belezen vrouw. Zij probeert ondanks haar drukke leven haar kinderen voor te lezen, indien de tijd het toelaat. Als aandenken kregen we allemaal een foto thuisgestuurd. De oorkonde en de Albert Hogeveenbokaal hebben een prominente plaats in mijn winkel: bij de kassa! Want het is een hele eer en ik wens Arno Koek, Boekverkoper van het jaar 2008, net zo'n mooi jaar toe!

Colofon

Het jaarverslag van de Koninklijke Boekverkopersbond 2008, een uitgave van de Koninklijke Boekverkopersbond, is vormgegeven door Joost Swarte met Michael Kolf, Picadia te Haarlem en gedrukt en gebonden door Waanders drukkers te Zwolle.

ISBN:

NUR:

Copyright © 2009: Koninklijke Boekverkopersbond

Foto's copyright ©:

[VOLGT]

Koninklijke Boekverkopersbond

Prins Hendriklaan 72
3721 AT Bilthoven

Postbus 32
3720 AA Bilthoven

Telefoon: 030-2287956
Fax: 030-2284566
E-mail: nbb@boekbond.nl

www.boekbond.nl